

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

III. ÚS 159/2012-22

Ústavný súd Slovenskej republiky na neverejnom zasadnutí 13. júna 2012 v senáte zloženom z predsedu Rudolfa Tkáčika a zo sudcov Jána Auxta a Ľubomíra Dobríka v konaní o sťažnosti L., H., zastúpeného advokátkou JUDr. H. Č., S., vo veci namietaného porušenia jeho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb/155/2008 takto

r o z h o d o l :

1. Základné právo L. na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky postupom Okresného súdu Piešťany v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb/155/2008 **p o r u š e n é b o l o .**

2. Okresnému súdu Piešťany **p r i k a z u j e**, aby v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb/155/2008 konal bez zbytočných priet'ahov.

3. L. priznáva finančné zadost'učinenie v sume 1 500 € (slovom tisícpäťsto eur), ktoré je Okresný súd Piešťany povinný vyplatiť mu do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

4. Okresný súd Piešťany je povinný uhradiť L. trovy konania v sume 269,60 € (slovom dvestošesťdesiatdeväť eur a šesťdesiat centov) na účet jeho právnej zástupkyne advokátky JUDr. H. Č., S., do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto rozhodnutia.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavný súd Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) uznesením sp. zn. III. ÚS 159/2012 z 12. apríla 2012 prijal podľa § 25 ods. 3 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 38/1993 Z. z. o organizácii Ústavného súdu Slovenskej republiky, o konaní pred ním a o postavení jeho sudcov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) na ďalšie konanie sťažnosť L. (ďalej len „sťažovateľ“), ktorou namietal porušenie svojho základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) postupom Okresného súdu Piešťany (ďalej len „okresný súd“) v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb/155/2008.

Okresný súd sa na základe výzvy ústavného súdu vyjadril k sťažnosti podaním sp. zn. Spr 261/12 doručeným ústavnému súdu 4. mája 2012, v ktorom sa okrem iného uvádza:

„Medzi účastníkmi je sporná výška nájmu, výška bezdôvodného obohatenia, sporné započítanie, sporná pokonávka.

Pre vyriešenie časti sporu sú potrebné odborné znalosti, preto bol v konaní ustanovený znalec.

Procesné úkony:

OS Trnava

09. 10. 2008 - doručený návrh

14. 10. 2008 - výzva na zaplataenie SUPO vz 4a
04. 11. 2008 - zlý výpočet SUPO, nová výzva vz 4a
26. 11. 2008 - vytýčený termín pojednávania na 16. 12. 2008
12. 12. 2008 - vznesenie námietky miestnej príslušnosti odporcom
16. 12. 2008 - termín pojednávania nere realizovaný z dôvodu prenesenia miestnej príslušnosti na OS Piešťany na základe vznesenej námietky
17. 12. 2008 - postúpenie spisu na OS Piešťany
OS Piešťany
29. 12. 2008 - doručený spis
27. 04. 2008 - výzva odporcovi na vyjadrenie k návrhu
15. 06. 2009 - vyjadrenie k Spr.
15. 06. 2009 - vytýčený termín pojednávania na 08. 10. 2009
19. 06. 2009 - žiadosť odporcu o predĺženie lehoty k vyjadreniu sa k návrhu
22. 07. 2009 - vyjadrenie odporcu k návrhu
08. 10. 2009 - pojednávanie odročené z dôvodu žiadosti navrhovateľa /praceneschopnosť/ na 26. 01. 2010
19. 01. 2010 - zrušený termín pojednávania 26. 01. 2010 z dôvodu školenia sudcu, vytýčený nový termín pojednávania na 25. 02. 2010; navrhovateľ sa zároveň ospravedlnil, že sa pojednávania nemôže zúčastniť z dôvodu praceneschopnosti a žiadal o vytýčenie nového termínu pojednávania.
26. 01. 2010 - pojednávanie odročené bez prejednávania veci; nový termín vytýčený na 25. 02. 2010
22. 02. 2010 - navrhovateľom doručená zmena návrhu
25. 02. 2010 - termín bez otvorenia pojednávania; odročený za účelom mimosúdnej dohody medzi účastníkmi konania
19. 04. 2010 - oznámenie navrhovateľa, že k mimosúdnej dohode nedošlo, žiadosť o pokračovanie v konaní,
24. 05. 2010 - spis predložený tajomníčke na vypracovanie konceptu o pripustení zmeny návrhu
12. 11. 2010 - uznesenie o pripustení zmeny návrhu

12. 11. 2010 - vytýčený termín pojednávania na 14. 12. 2010

08. 12. 2010 - telefonicky oznámené účastníkom konania, že pojednávanie vytýčené na 14. 12. 2010 bude odročené zo zdravotných dôvodov sudkyne,

14. 12. 2010 - termín bez otvorenia pojednávania odročený na 11. 01. 2011

10. 01. 2010 - žiadosť odporcu o zmenu termínu pojednávania z dôvodu práceneschopnosti /e-mailom/

11. 01. 2011 - pojednávanie odročené na 03. 03. 2011

11. 01. 2011 - po pojednávaní doručená žiadosť o zmenu termínu odporcom

02. 02. 2011 - vyjadrenie odporcu k zmene návrhu

02. 02. 2011 - vyjadrenie navrhovateľa

02. 02. 2011 - vyjadrenie odporcu zaslané na vyjadrenie navrhovateľovi

23. 02. 2011 - vyjadrenie navrhovateľa zaslané na vyjadrenie odporcovi

03. 03. 2011 - otvorené pojednávanie; odročené na 14. 04. 2011

17. 03. 2011 - vyjadrenie navrhovateľa

17. 03. 2011 - vyjadrenie navrhovateľa doručené na vyjadrenie odporcovi

24. 03. 2011 - doručený návrh odporcu na vypočutie svedka

24. 03. 2011 - svedok predvolaný

12. 04. 2011 - vyjadrenie odporcu

14. 04. 2011 - otvorené pojednávanie; odročené na neurčito za účelom znaleckého dokazovania

06. 05. 2011 - návrh odporcu na doplnenie dokazovania a zaslanie otázok pre znalca

10. 05. 2011 - zaslanie vyjadrenie odporcu navrhovateľovi

29. 07. 2011 - žiadosť na Mesto H.

18. 08. 2011 - vyjadrenie mesta H.

08. 12. 2011 - vytýčený termín pojednávania na 02. 02. 2012

01. 02. 2011 - zrušenie termínu pojednávania

02. 02. 2012 - vyjadrenie odporcu

12. 03. 2012 - opravné uznesenie

13. 03. 2012 - uznesenie o ustanovení znalca

04. 04. 2012 - odvolanie odporcu voči ustanoveniu znalca

13. 04. 2012 - spis predložený VSÚ na vypracovanie konceptu uznesenia

26. 04. 2012 - vypracovaný koncept uznesenia, skontrolované zákonnou sudkyňou a podpísaný a pokynom na expedovanie

Prieťahy spôsobené sťažovateľom: súd dvakrát nepojednával pre práceneschopnosť navrhovateľa, jedenkrát vec neprejednal z dôvodu, že účastníci žiadali o poskytnutie lehoty na mimosúdnu dohodu...

Z obsahu sťažnosti a zo súdneho spisu okresného súdu ústavný súd zistil rovnaké skutočnosti, ktoré uviedol okresný súd, preto ich považoval za preukázané.

Ústavný súd so súhlasom účastníkov konania podľa § 30 ods. 2 zákona o ústavnom súde upustil v danej veci od ústneho pojednávania, pretože dospel k názoru, že od tohto pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci.

II.

Sťažovateľ sa svojou sťažnosťou domáhal vyslovenia porušenia základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, podľa ktorého každý má právo, aby sa jeho vec verejne prerokovala bez zbytočných prieťahov.

Ústavný súd pri rozhodovaní o sťažnostiach namietajúcich porušenie základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy vychádza zo svojej ustálenej judikatúry, v súlade s ktorou „Účelom základného práva na prerokovanie veci bez zbytočných prieťahov je odstránenie stavu právnej neistoty, v ktorej sa nachádza osoba domáhajúca sa rozhodnutia všeobecného súdu. Samotným prerokovaním veci na súde sa právna neistota osoby domáhajúcej sa rozhodnutia neodstraňuje. K stavu právnej istoty dochádza zásadne až právoplatným rozhodnutím súdu alebo iným zákonom predvídaným spôsobom, ktorý znamená nastolenie právnej istoty inak ako právoplatným rozhodnutím súdu.“ (m. m. IV. ÚS 221/04).

Základnou povinnosťou súdu a sudcu je preto zabezpečiť taký procesný postup v súdnom konaní, ktorý čo najskôr odstráni stav právnej neistoty, kvôli ktorému sa účastník obrátil na súd so žiadosťou o jeho rozhodnutie.

Táto povinnosť súdu a sudcu vychádza z § 6 Občianskeho súdneho poriadku (ďalej len „OSP“), ktorý súdom prikazuje, aby v súčinnosti so všetkými účastníkmi konania postupovali tak, aby ochrana ich práv bola rýchla a účinná, ďalej z § 100 ods. 1 OSP, podľa ktorého akonáhle sa konanie začalo, postupuje v ňom súd zásadne bez ďalších návrhov tak, aby vec bola čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Sudca je podľa § 117 ods. 1 OSP povinný robiť vhodné opatrenia, aby sa zabezpečilo splnenie účelu pojednávania a úspešné vykonanie dôkazov. Ďalšia významná povinnosť pre sudcu vyplýva z § 119 ods. 1 OSP, podľa ktorého sa pojednávanie môže odročiť len z dôležitých dôvodov, ktoré sa musia oznámiť. Ak sa pojednávanie odročuje, predseda senátu spravidla oznámi deň, kedy sa bude konať nové pojednávanie.

Pri posudzovaní otázky, či v súdnom konaní došlo k zbytočným priet'ahom v konaní, a tým aj k porušeniu základného práva podľa čl. 48 ods. 2 ústavy, ústavný súd v súlade so svojou doterajšou judikatúrou (III. ÚS 111/02, IV. ÚS 74/02, III. ÚS 142/03) zohľadňuje tri základné kritériá, ktorými sú právna a faktická zložitosť veci, o ktorej súd rozhoduje (1), správanie účastníka súdneho konania (2) a postup samotného súdu (3). Za súčasť prvého kritéria ústavný súd považuje aj povahu veci a jeho význam pre s'ťažovateľa.

1. Predmetom konania pred okresným súdom je rozhodovanie o žalobe s'ťažovateľa o zaplatenie peňažnej sumy s prísl. za neplatenie faktúr žalovaným (mesačnej úhrady za poskytnuté nebytové priestory v zmysle zmluve o podnájme). Ide o sporové konanie, ktoré nie je právne zložitú, pretože v ňom možno využiť stabilizovanú judikatúru všeobecných súdov. Pokiaľ ide o skutkovú zložitú predmetného sporu, priebeh konania nebol ovplyvnený skutočnosťou, ako to uvádza okresný súd, že *„medzi účastníkmi je sporná výška nájmu, výška bezdôvodného obohatenia, sporné započítanie, sporná*

pokonávka“, v dôsledku čoho muselo byť nariadené znalecké dokazovanie, pretože toto znalecké dokazovanie bol nariadené iba mesiac pred podaním sťažnosti ústavnému súdu.

2. Ústavný súd je toho názoru, že sťažovateľ tiež na začiatku prispel ku vzniku zbytočných prietahov v napadnutom konaní, na čo poukázal aj okresný súd vo svojom vyjadrení k sťažnosti, a to najmä tým, že sa bez udania dôvodu nezúčastnil pojednávania 16. decembra 2008 na Okresnom súde Trnava, ale aj tým, že sa nezúčastnil na pojednávaniach nariadených okresným súdom na 8. október 2009 a 26. január 2010 (hoci jeho neúčast bola v týchto prípadoch ospravedlnená). Okresný súd tiež odročil pojednávanie 25. februára 2010 na neurčito na účely možného uzavretia mimosúdnej dohody, ale táto skutočnosť nemala podstatný vplyv na doterajšiu dĺžku konania, pretože sťažovateľ už 19. apríla 2010 oznámil okresnému súdu, že k mimosúdnej dohode nedošlo. V danom prípade ide o spor, v ktorom je každý účastník povinný postupovať podľa § 6 a § 120 ods. 1 OSP a vyvíjať všetko úsilie o súčinnosť so súdom tak, aby mohol o uplatnenej ochrane rozhodnúť v súlade so zákonom. Vychádzajúc z uvedenej charakteristiky sporového konania teda možno sťažovateľovi vytknúť pasívny prístup ku konaniu hlavne na začiatku konania, a preto ústavný súd v súvislosti s jeho správaním prihliadol aj na výšku finančného zadosťučinenia, ktorú mu priznal za porušenie označeného základného práva postupom okresného súdu.

3. Napokon ústavný súd z hľadiska existencie zbytočných prietahov hodnotil samotný postup okresného súdu v napadnutom konaní. Na základe prehľadu úkonov okresného súdu ústavný súd konštatuje, že v priebehu konania boli zistené iba menej závažné obdobia nečinnosti, najmä od 5. januára 2009, keď bola vec postúpená okresnému súdu, až do 25. februára 2010 (pojednávanie), okresný súd v tomto období iba určil dve pojednávania (8. október 2009 a 26. január 2010), ktoré napokon odročil na základe informácie, že sťažovateľ bol práceneschopný (nečinnosť viac ako 11 mesiacov), a potom od 25. februára 2010 až do 12. novembra 2010, keď pripustil zmenu žalobného návrhu podaného 22. februára 2010 (nečinnosť takmer 7 mesiacov).

V roku 2011 okresný súd tiež pojednávanie 14. apríla 2011 odročil na účely znaleckého dokazovania, ale znalecké dokazovanie nariadil s časovým oneskorením

jedenástich mesiacov až 13. marca 2012, teda znalecké dokazovanie nie je do dnešného dňa skončené a vec nie je pripravená na rozhodnutie.

V priebehu celého konania okresný súd teda nepostupoval v konaní dôsledne, neorganizoval svoju prácu tak, aby v čo najkratšej dobe zadovážil dostatok relevantných dôkazov potrebných na rozhodnutie vo veci samej. Jeho postup bol nesústreďený a neefektívny a nesmeroval k odstráneniu stavu právnej neistoty účastníkov konania a rozhodnutiu vo veci samej. Uvedený postup okresného súdu nesvedčí o tom, že by svoju činnosť organizoval v súlade s povinnosťou uloženou mu § 100 ods. 1 OSP tak, aby bola vec čo najrýchlejšie prejednaná a rozhodnutá.

Vychádzajúc z uvedeného ústavný súd dospel k názoru, že doterajším postupom okresného súdu v konaní vedenom pod sp. zn. 7 Cb 155/2008 došlo k zbytočným priet'ahom, a tým aj k porušeniu základného práva s'ťažovateľa podľa čl. 48 ods. 2 ústavy.

III.

Pretože ústavný súd zistil porušenie základného práva s'ťažovateľa na prerokovanie veci bez zbytočných priet'ahov podľa čl. 48 ods. 2 ústavy okresným súdom, prikázal mu, aby vo veci konal bez zbytočných priet'ahov a odstránil tak stav právnej neistoty, v ktorej sa nachádza s'ťažovateľ domáhajúci sa rozhodnutia súdu vo svojej veci, hoci o to s'ťažovateľ v s'ťažnosti nežiadal.

Podľa čl. 127 ods. 3 ústavy ústavný súd môže svojím rozhodnutím, ktorým vyhovie s'ťažnosti, priznať tomu, koho práva podľa odseku 1 boli porušené, primerané finančné zadosťučinenie.

Podľa § 50 ods. 3 zákona o ústavnom súde ak sa s'ťažovateľ domáha primeraného finančného zadosťučinenia, musí uviesť rozsah, ktorý požaduje, a z akých dôvodov sa ho domáha. Z ustanovenia § 56 ods. 5 zákona o ústavnom súde vyplýva, že ak ústavný súd rozhodne o priznaní primeraného finančného zadosťučinenia, orgán, ktorý základné právo

alebo slobodu porušil, je povinný ho vyplatiť sťažovateľovi do dvoch mesiacov od právoplatnosti rozhodnutia ústavného súdu.

Sťažovateľ vo svojej sťažnosti žiadal aj o priznanie finančného zadosťučinenia v sume 10 000 € z dôvodu obavy, že „*samotným plynutím času sa znižuje miera možného uspokojenia pohľadávky*“ prostredníctvom súdneho exekútora, ako aj tým, že žalovaný dlhuje aj „*všeobecnej zdravotnej poisťovni*“ na odvodoch 2 821,83 € a je tiež dlžníkom „*Sociálnej poisťovne*“.

Cieľom primeraného finančného zadosťučinenia je dovriešenie ochrany porušeného základného práva v prípadoch, v ktorých sa zistilo, že k porušeniu došlo spôsobom, ktorý vyžaduje poskytnutie vyššieho stupňa ochrany, nielen deklaráciu porušenia, prípadne príkaz na ďalšie konanie bez porušovania základného práva (IV. ÚS 210/04).

Podľa názoru ústavného súdu v tomto prípade prichádza do úvahy aj priznanie primeraného finančného zadosťučinenia.

Pri určení primeraného finančného zadosťučinenia ústavný súd vychádzal zo zásad spravodlivosti aplikovaných Európskym súdom pre ľudské práva, ktorý spravodlivé finančné zadosťučinenie podľa čl. 41 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd priznáva so zreteľom na konkrétne okolnosti prípadu. Vzhľadom na zistený stav konania v právnej veci sťažovateľa (aj správanie sťažovateľa hodnotené v časti II nálezu) a doterajšiu dĺžku konania ústavný súd považoval priznanie sumy 1 500 € za primerané finančné zadosťučinenie podľa § 56 ods. 4 zákona o ústavnom súde.

Ústavný súd napokon rozhodol aj o úhrade trov konania sťažovateľa, ktoré mu vznikli v dôsledku právneho zastúpenia pred ústavným súdom. Ústavný súd pri rozhodovaní o priznaní trov konania vychádzal z priemernej mesačnej mzdy zamestnanca hospodárstva Slovenskej republiky za I. polrok 2011, ktorá predstavovala sumu 763 €. Úhradu priznal ústavný súd za dva úkony právnej služby (prevzatie a prípravu zastúpenia v roku 2012 a podanie sťažnosti) v súlade s § 1 ods. 3, § 9, § 11 ods. 3, § 14 ods. 1 písm. a) a b) a § 16

ods. 3 vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Základná sadzba tarifnej odmeny za jeden úkon právnej služby v roku 2012 činila 127,17 € a režijný paušál 7,63 €. Úhrada bola teda priznaná v celkovej sume 269,60 €. Priznanú úhradu trov právneho zastúpenia je okresný súd povinný zaplatiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 31a zákona o ústavnom súde v spojení s § 149 OSP).

Vzhľadom na čl. 133 ústavy, podľa ktorého proti rozhodnutiu ústavného súdu nie je prípustný opravný prostriedok, toto rozhodnutie nadobúda právoplatnosť dňom jeho doručenia účastníkom konania.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 13. júna 2012